

מסורת הש"ס

א) קידושין כד: מנחת ו. כה. [מולין גנ]. פסוקהי. ת"כ וקרא נדבא פרש' ו ה"ג, אמור פרש' ז ה"ב, ועי' ירוש' שקלים פ"ד הי"ד, ט ע"ז ה: נא. כל הענין ירוש' פסחים פ"ט ה"ה, מגילה פ"א הי"א, סוטה פ"ט ה"ה, א [מולין מ]: רוספי' חולין פ"ג הי"ז, ועי' ת"כ שמיני פ"ג ה"ט וה"י, אחרי פ"יב ה"ה, ירוש' נזיר פ"ו ה"א, ד [סנהדרין קס: ע"ט], ירוש' מגילה שם, ו [נ"ו] כד, א [כתב רש"י ע"ז מו. ד"ה שני ר"מ, יהודה וחוקים שגן, ט] מביאות יתרו פ"א, ירוש' שם, ט מביאות ר"פ יתרו, בחודש פ"ב, ספרי ברכה שגג, א [קטנה ט"א, ע"ט], [ומגיל יד: שגם פסג:], ט עי' פסגים מאירות, א לילי' גנ: ו ב פירכ"ח ד, ט ע"ב צמ" ע"ז ו. דממלתו צפ"ח, ט צמ" ככ"מ צפ"א, מה"י גי'ושין [הט"ו] מה יהושעיה על הרמב"ם, ועי' בבבאי ובפ"י, ירוש' ט ועי' עות' מולין מנ: ד"ה אומר, עירובין ז. ד"ה כנון וכו' ומימיו נענין נ: ד"ה ונקב, כ"ק פ"ה ד"ה נעבד, נכורות ח: ד"ה כד.

הגהות הב"ח

א) גמ' שטע ובא שהיה: ב) רש"י ד"ה ה"ג זכרים וכו' ולא (למרי') [גרסי' דאמר מר] תמות זכרות כנחמות (לאפקין לא בשטות) וכו' דמאי איראי:

שינויי נוסחאות

א [ז"ל דארי' (י"ש"מ): ב] ז"ל אמר הקב"ה לבח הבא וכו' (ש"מ, ובשינוי בבבאי'::) ג [ז"ל ההוא למעשי' (י"ש"מ): ד] ליה הרמנא לבח (ש"מ): ה [ש"מ גוסף אמר מר: וז"ל מאותן שעתידין ליטרה, ועי' מהרש"א שבי"ח ה"א הפסוק (תנח"י) וכו' בבבאי'::] וכלל גיר' זו מוכרחת, דאי טמאים היינו שנעבדה בכן עבירה א"כ האף התורה הא דכתיב מטהרים ו' ומטמאים ג', למא לי ז', יקח' ו' נחמון שגל שנעבד בן עשרה, כשלמה מעין טמא אי אפשר שהיא טהור, אבל מוז שנעבדה בכן עבירה הי אפשר לוקח אחרים וי"ע גיר' קה"ק, ובש"י גורם נכנסים לפניהו אלף שחתי' מוסף ל"א מאותן העתידין ליטרה: ו [ז' בכל כתיב' ונקת' ופתי' היום: לכל קרבו עולות, וכו'ה כרש"י, וכי' ה"ט"מ, וממנון הוא ולא גרסין "הולת' נמי כנתיב' ורש"י, וכו'ה טה"ק ועי'ין ש"ס ביאורים בלוקי, ובש"י תחת המצות שסבוביים גורם ולבני נח, והמנון אחר, והסוטה אחר בדפוסים הוא שפי' הנהגה וכו'ה עניק עובד ובש"י, ועי' רש"י, ובשפ"ל מיקן לשון טמא זה דלכ"ל אימא שלמים ועולות והתניא עולות ולא שלמים ההוא כמ"ד לא הקריבו כו'. ועי' ט: ח [ז"ל לבני, וכן כהן לקמן (ש"מ, כנתיב'): ט] ז"ל התעבירי, ו [ז' כרש"י (ש"מ) והרש"י::] ז [ז"ל משמתי, וכו'ה כרש"י ד"ו (י"ש"מ): יא] ז"ל יתרו לאחר מתן תורה הוה הניחא וכו' (י"ש"מ): יב] ז"ל מיד (ש"מכ"י): יג] ז"ל כשישנן הקב"ה תורה היה הקול (כ"י) ורו [ק]: יד [די' לעולם שנאמר ה' למבול כל ב'ל (י"ש"מ): טו] מי רש"י דפי' שנשבע שלא יטמיהם, והקי' בם מ"ק דל"כ מה שאלו שוב שגא מניח מנוט על אש, עי' מיקן טמא הנמ' דלכ"ל שנא מבויל בא לעולם אמר לה' לא למבול ישב כבר נשבע

ה"ג זכרים ונקודס סמימים וצעלי מומין לאפוקי מחוסר אבר ולא. ט ולא ו) גרסי' תמות וזכרות כזהמות כו' דמאי איראי קודם מתן תורה לאחר הקמת המשכן נמי איתא להא ועוד מדקאמר אבל מחוסר אבר לא מכלל דצעלי מומין לא נפסלו לא כזהמה ולא

צעוף: שנאמר לבני נח. להקריב

לגזרה: שחיין ראשי איברים. ולמה

לי לאזהורי עלייהו אי לאו משום

הקרבה שהקריב מהם צלאתו מן

המיצה: מלמיוס ורע נפקא.

דעריפה אינה יולדת: דדומין לך.

למעוטי טריפה: תמים דדרכיו.

עניו וסגנן: מהו דסימא אסך. לאו

למידרש דדומין לך אלא שהודיע בן

שאינו עושה אלא לכבודו להיות לו

לנותא: קמ"ל. לחיות זרע לאו בן

לנותא צעי להו ומהשתא על כרחך

אתך יתירא הוא למידרש על דדומין

לך: מי הוה. הרי לא נהנה מורה:

הבאין מאיליהן. וכל אותן שצאו אל

המיצה מאיליהן צאו וצתן הכיר

אותם שצאו שצעה שצעה ידע שהן

טהורין ושצאו שנים שנים בן שכן טמאין:

ויוצחו וצחים שלמים. וסיני קודם

הקמת המשכן הוה ואח אמרת דעד

[שלא] הוקם המשכן לא קרבו שלמים

כלל: לכל. בן דין לישראל צין לבני

נח קרבו עולות אבל שלמים לא קרבו

לבני נח ומשעת מתן תורה שנצחרו

ישראל קרבו להם שלמים: פסנער.

לשון (שמות ד) וינער ה' את מלרים:

שמעשיה צלפון. היינו עולה שטעונה

כפון ט'. וסבא. אל מלך המשיח: אומה

שמעשיה צלון ודרום. דיינו ישראל

שמקריינן עולות שלמים: משמניהן

ידוהו. מן השמנין שבהן ומייהו

עולות הוו: צקיבוצ גליוס. [וה"ק]

עורי רוח כפונית וצואי רוח דרומית

לקצן גליות המפסחות כנס: וצחים

ועולות. וצחים היינו שלמים וקודם

מתן תורה כולוה בני נח בן.

וצחים אינן שלמים אלא לשון שמיטה

כשלמה ולאכילה: הניחא למ"ד כו'.

פלוגתא לקמן: כסנאי. אי קודם

מתן תורה הוה [יתרו] אי לאחר:

וכסינלו כולו אומר כדוד כו'. רישא

דקרא קול ה' יחולל אילות וצמחן מורה

משמעי וצחינלו של כל מלך ומלך

כולו אומר כדוד להקצ"ה: אחר לסם

יושב ה' מלך לעולם. כדר נשבע

שיהא מלך לעולם על גרמיוני ולא

ישחיתם: פשע מאווס ושצעים וארצעה

זרווס קודם שנצרה העולם. וכ"ו

מאדם ועד משה רבינו ט הרי דבר

זוה לאלף דור (מהלם קס): עוו.

התורה שהיא מעוון של ישראל:

דאפי'

פרת הטאת פרק ארבעה עשר ובחים

קמז.

וּדְיָלֵמָא לַמַּעוּשִׁי טְרִיפָה. תימה דצפ' שילוח הקן (חולין דף קמ. ושס) גבי שתי לפרים חיות דרש"י מינה תרתי שמין ראשי איברים שלה ולמעוטי טריפה וי"ל דשאני ליפורי מזורע שהוא כעין קרבן ושיניהן שוין לענין פסול אבל גבי נח דשאר מומין כשרין הו"ל ללאוקמיה למעוטי טריפה דוקא:

אבל בן לַמ"ד טְרִיפָה יוֹלֶדֶת **מאי איבא לַמימרא**. פי' דלדידיה

לא מייחר ליה מכל החי למחוסר אבר

ואליטריך בן למעוטי טריפה וא"ת כיון

דטריפה חיה יולדת היכי ממעטא

מכל החי הא צפ' שילוח הקן (ג"ז שס)

לא ממעט מחיות טריפות למ"ד

טריפה חיה יש לומר דשאני הכא

דמכל החי מיותר ושפיר משמעט

למעוטי טריפה אע"ג דחיה דמשמעט

חיות גמורה ומסמכר למעוטי טריפה

אע"ג דחיה יולדת טפי ממחוסרת

אבר דלמ"מ אן טריפה צריאה

נשארת ולא חזיא לקיוס העולם כו"ה

האי: **אתך** בדומין ק"ך. וא"ת

א"כ האי מכל החי למה לי דתרווייהו

מאתך נפקא וכי סימא דלמא נח

גופיה מחוסר אבר הוה מי קאמר

רממנא דכוותך עייל שלמים לא תעייל

וי"ל דמוקמא קרא דדמי לטריפה

ולא דמי בן למחוסרת אבר דלענין קיוס

העולם בן חיישין:

דילמא נח גופיה טריפה הוה.

וא"ת והלא חי אחרי כן

ג' מאווס שנה וי"ל דשמא לא היה כזה

וצריאות כראוי לו וסוגיין כמ"ד

טריפה חיה ט' ור"ת היה רגיל לחלק בין

טריפות דאדם לטריפות דזהמה משום

דאדם אית ליה מזולא וקשה דצרי

אלו טריפות (חולין דף קמג.) מיייתי

רליה מאיזו אטריפות דזהמה ט':

ב) למחוסר אבר שנאמר לבני נח. כל זמן שלא נטפה תורה אף ישראל נקרא בני נח (ע"ז רמ.) ומכלל החי וגו'. על שם שהיה עמיד

נח להקריב מתן דכתיב (בנחשית ח) ויקח מכל בהמה הטהורה וגו' (שם ה) מלחיות זרע נפקא. דבר שטעיה פירות, וטריפה עניקב קרוס

של מה וא שחטס רגליה שוב אינה יולדת: אלא למ"ד טריפה יולדת. אליטריך מכל החי למעטה דלא נפקא מלחאיות ועי: בדומין לך.

ולא טריפה, סלק מכל החי למחוסר אבר אלא: ודילמא נח גופיה טריפה הוה. ואע"ג דמי כמה שנים דלמא טריפה חיה ס"ה, סלק לא

נפקא מאתך למעוטי טריפה ואחא מכל החי למעוטי ולא משמעושת דחיי, דאז טריפה חיה, אלא מנייחא ומנפשיה להאי חיי לשון ביחיות,

וטריפה הוא דלימעיט אכל מחוסר אבר לא (שם רמ.) תמים בדרכיו. עניו וספל רוח: צדיק במעשיו. כלל תמים (שם ו) לחיות זרע למא

לי. הא לימעוט טריפה (שם רמ.) מהו דתימא אתך לצוורתא בעלמא. לעמוד עמו י"צ מדשים בחיה ומיחי טריפה לא תעייל אלא תמות

ובטל האוותא. אכל זקן וסוים שפיר דמי קמיל' (שם ו). וא: אי מאתך טריפה הוא דמעמיט אכל זקן וסוים ממחמ חויל דלאא אמינא לזוטא

ב) למחוסר אבר שנאמר לבני נח. כל זמן שלא נטפה תורה אף ישראל נקרא בני נח (ע"ז רמ.) ומכלל החי וגו'. על שם שהיה עמיד

נח להקריב מתן דכתיב (בנחשית ח) ויקח מכל בהמה הטהורה וגו' (שם ה) מלחיות זרע נפקא. דבר שטעיה פירות, וטריפה עניקב קרוס

של מה וא שחטס רגליה שוב אינה יולדת: אלא למ"ד טריפה יולדת. אליטריך מכל החי למעטה דלא נפקא מלחאיות ועי: בדומין לך.

ולא טריפה, סלק מכל החי למחוסר אבר אלא: ודילמא נח גופיה טריפה הוה. ואע"ג דמי כמה שנים דלמא טריפה חיה ס"ה, סלק לא

נפקא מאתך למעוטי טריפה ואחא מכל החי למעוטי ולא משמעושת דחיי, דאז טריפה חיה, אלא מנייחא ומנפשיה להאי חיי לשון ביחיות,

וטריפה הוא דלימעיט אכל מחוסר אבר לא (שם רמ.) תמים בדרכיו. עניו וספל רוח: צדיק במעשיו. כלל תמים (שם ו) לחיות זרע למא

לי. הא לימעוט טריפה (שם רמ.) מהו דתימא אתך לצוורתא בעלמא. לעמוד עמו י"צ מדשים בחיה ומיחי טריפה לא תעייל אלא תמות

ובטל האוותא. אכל זקן וסוים שפיר דמי קמיל' (שם ו). וא: אי מאתך טריפה הוא דמעמיט אכל זקן וסוים ממחמ חויל דלאא אמינא לזוטא

ב) למחוסר אבר שנאמר לבני נח. כל זמן שלא נטפה תורה אף ישראל נקרא בני נח (ע"ז רמ.) ומכלל החי וגו'. על שם שהיה עמיד

נח להקריב מתן דכתיב (בנחשית ח) ויקח מכל בהמה הטהורה וגו' (שם ה) מלחיות זרע נפקא. דבר שטעיה פירות, וטריפה עניקב קרוס

של מה וא שחטס רגליה שוב אינה יולדת: אלא למ"ד טריפה יולדת. אליטריך מכל החי למעטה דלא נפקא מלחאיות ועי: בדומין לך.

ולא טריפה, סלק מכל החי למחוסר אבר אלא: ודילמא נח גופיה טריפה הוה. ואע"ג דמי כמה שנים דלמא טריפה חיה ס"ה, סלק לא

נפקא מאתך למעוטי טריפה ואחא מכל החי למעוטי ולא משמעושת דחיי, דאז טריפה חיה, אלא מנייחא ומנפשיה להאי חיי לשון ביחיות,

וטריפה הוא דלימעיט אכל מחוסר אבר לא (שם רמ.) תמים בדרכיו. עניו וספל רוח: צדיק במעשיו. כלל תמים (שם ו) לחיות זרע למא

לי. הא לימעוט טריפה (שם רמ.) מהו דתימא אתך לצוורתא בעלמא. לעמוד עמו י"צ מדשים בחיה ומיחי טריפה לא תעייל אלא תמות

ובטל האוותא. אכל זקן וסוים שפיר דמי קמיל' (שם ו). וא: אי מאתך טריפה הוא דמעמיט אכל זקן וסוים ממחמ חויל דלאא אמינא לזוטא

ב) למחוסר אבר שנאמר לבני נח. כל זמן שלא נטפה תורה אף ישראל נקרא בני נח (ע"ז רמ.) ומכלל החי וגו'. על שם שהיה עמיד

נח להקריב מתן דכתיב (בנחשית ח) ויקח מכל בהמה הטהורה וגו' (שם ה) מלחיות זרע נפקא. דבר שטעיה פירות, וטריפה עניקב קרוס

של מה וא שחטס רגליה שוב אינה יולדת: אלא למ"ד טריפה יולדת. אליטריך מכל החי למעטה דלא נפקא מלחאיות ועי: בדומין לך.

ולא טריפה, סלק מכל החי למחוסר אבר אלא: ודילמא נח גופיה טריפה הוה. ואע"ג דמי כמה שנים דלמא טריפה חיה ס"ה, סלק לא

נפקא מאתך למעוטי טריפה ואחא מכל החי למעוטי ולא משמעושת דחיי, דאז טריפה חיה, אלא מנייחא ומנפשיה להאי חיי לשון ביחיות,

וטריפה הוא דלימעיט אכל מחוסר אבר לא (שם רמ.) תמים בדרכיו. עניו וספל רוח: צדיק במעשיו. כלל תמים (שם ו) לחיות זרע למא

לי. הא לימעוט טריפה (שם רמ.) מהו דתימא אתך לצוורתא בעלמא. לעמוד עמו י"צ מדשים בחיה ומיחי טריפה לא תעייל אלא תמות

ובטל האוותא. אכל זקן וסוים שפיר דמי קמיל' (שם ו). וא: אי מאתך טריפה הוא דמעמיט אכל זקן וסוים ממחמ חויל דלאא אמינא לזוטא

ב) למחוסר אבר שנאמר לבני נח. כל זמן שלא נטפה תורה אף ישראל נקרא בני נח (ע"ז רמ.) ומכלל החי וגו'. על שם שהיה עמיד

נח להקריב מתן דכתיב (בנחשית ח) ויקח מכל בהמה הטהורה וגו' (שם ה) מלחיות זרע נפקא. דבר שטעיה פירות, וטריפה עניקב קרוס

של מה וא שחטס רגליה שוב אינה יולדת: אלא למ"ד טריפה יולדת. אליטריך מכל החי למעטה דלא נפקא מלחאיות ועי: בדומין לך.

ולא טריפה, סלק מכל החי למחוסר אבר אלא: ודילמא נח גופיה טריפה הוה. ואע"ג דמי כמה שנים דלמא טריפה חיה ס"ה, סלק לא

נפקא מאתך למעוטי טריפה ואחא מכל החי למעוטי ולא משמעושת דחיי, דאז טריפה חיה, אלא מנייחא ומנפשיה להאי חיי לשון ביחיות,

וטריפה הוא דלימעיט אכל מחוסר אבר לא (שם רמ.) תמים בדרכיו. עניו וספל רוח: צדיק במעשיו. כלל תמים (שם ו) לחיות זרע למא

לי. הא לימעוט טריפה (שם רמ.) מהו דתימא אתך לצוורתא בעלמא. לעמוד עמו י"צ מדשים בחיה ומיחי טריפה לא תעייל אלא תמות

ובטל האוותא. אכל זקן וסוים שפיר דמי קמיל' (שם ו). וא: אי מאתך טריפה הוא דמעמיט אכל זקן וסוים ממחמ חויל דלאא אמינא לזוטא

ב) למחוסר אבר שנאמר לבני נח. כל זמן שלא נטפה תורה אף ישראל נקרא בני נח (ע"ז רמ.) ומכלל החי וגו'. על שם שהיה עמיד

נח להקריב מתן דכתיב (בנחשית ח) ויקח מכל בהמה הטהורה וגו' (שם ה) מלחיות זרע נפקא. דבר שטעיה פירות, וטריפה עניקב קרוס

של מה וא שחטס רגליה שוב אינה יולדת: אלא למ"ד טריפה יולדת. אליטריך מכל החי למעטה דלא נפקא מלחאיות ועי: בדומין לך.

ולא טריפה, סלק מכל החי למחוסר אבר אלא: ודילמא נח גופיה טריפה הוה. ואע"ג דמי כמה שנים דלמא טריפה חיה ס"ה, סלק לא

נפקא מאתך למעוטי טריפה ואחא מכל החי למעוטי ולא משמעושת דחיי, דאז טריפה חיה, אלא מנייחא ומנפשיה להאי חיי לשון ביחיות,

וטריפה הוא דלימעיט אכל מחוסר אבר לא (שם רמ.) תמים בדרכיו. עניו וספל רוח: צדיק במעשיו. כלל תמים (שם ו) לחיות זרע למא

לי. הא לימעוט טריפה (שם רמ.) מהו דתימא אתך לצוורתא בעלמא. לעמוד עמו י"צ מדשים בחיה ומיחי טריפה לא תעייל אלא תמות

ובטל האוותא. אכל זקן וסוים שפיר דמי קמיל' (שם ו). וא: אי מאתך טריפה הוא דמעמיט אכל זקן וסוים ממחמ חויל דלאא אמינא לזוטא

ב) למחוסר אבר שנאמר לבני נח. כל זמן שלא נטפה תורה אף ישראל נקרא בני נח (ע"ז רמ.) ומכלל החי וגו'. על שם שהיה עמיד

נח להקריב מתן דכתיב (בנחשית ח) ויקח מכל בהמה הטהורה וגו' (שם ה) מלחיות זרע נפקא. דבר שטעיה פירות, וטריפה עניקב קרוס

של מה וא שחטס רגליה שוב אינה יולדת: אלא למ"ד טריפה יולדת. אליטריך מכל החי למעטה דלא נפקא מלחאיות ועי: בדומין לך.

ולא טריפה, סלק מכל החי למחוסר אבר אלא: ודילמא נח גופיה טריפה הוה. ואע"ג דמי כמה שנים דלמא טריפה חיה ס"ה, סלק לא

נפקא מאתך למעוטי טריפה ואחא מכל החי למעוטי ולא משמעושת דחיי, דאז טריפה חיה, אלא מנייחא ומנפשיה להאי חיי לשון ביחיות,

וטריפה הוא דלימעיט אכל מחוסר אבר לא (שם רמ.) תמים בדרכיו. עניו וספל רוח: צדיק במעשיו. כלל תמים (שם ו) לחיות זרע למא

לי. הא לימעוט טריפה (שם רמ.) מהו דתימא אתך לצוורתא בעלמא. לעמוד עמו י"צ מדשים בחיה ומיחי טריפה לא תעייל אלא תמות

ובטל האוותא. אכל זקן וסוים שפיר דמי קמיל' (שם ו). וא: אי מאתך טריפה הוא דמעמיט אכל זקן וסוים ממחמ חויל דלאא אמינא לזוטא

עין משפט נר מצוה

**בג א מיי פ"ג מהל' איסורי
מוצה הל' א:**

תורה אור השלם

1. ומכל דחיי מקבל בְּשֵׁר שְׁנִים מכל תבאי אל התבא לתבית אתך זכר ונקבה יחדיו:

בראשית ו, יט

2. והבאים זכר ונקבה מקבל בְּשֵׁר באו באֶשֶׁר צִוָּה אתו אֱלֹהִים וַיִּסְּרָר יִדְחָה בְּעֵדוּ:

בראשית ו, טו

3. וישלח את נָעֳרָי בני יִשְׂרָאֵל ויעלו עלת וַיִּבְחָדוּ ו